

במדינה

(המשך מעמוד 19)

כמה עובדות היסטוריות מעניינות. למשל היה כדאי להיות בעל קרקע דהקא בירוש' לים. כי לפי החוק העותומני היתה ירו' שלים אחת משלוש הערים הקדושות, שתיים האחרות: מכה וקושטא, שתושביהן היו פטורים ממש-הרכוש על הקרקע (חרקו).

כאשר התורכים סרבו להרשות למתיישבים הראשונים להקים בנייני-קבע במושבותיהם, נכמרו בכל זאת רחמיהם על בעלי-החיים והם התירו הקמת אורחת, רפתות ולולים. התוצאה היתה כי בנייני-המגורים הראשונים של כמה מן המושבות הראשונות (עקרון, למשל) נבנו בצורת אורחת.

עובדה אחרת: מי שלא רצה לשרת בצבא היה יכול לשלם באדול עסקרייה (כופר צב' אי) ותמורת 1000 פרנקים (כ־600 ל"י של היום) היה משתחרר מן השירות הצבאי.

"אקעלהום מסמום!" לטובת המת-יישבים הראשונים שרצו לדעת את שפת שכניהם הוצאו בראשית המאה כמה מילונים אידיש-ערבית שימושיים ואחד כזה אפילו הוצא כמורה-דרך לגיוורים היהודיים ב"ציון" (אנשי הגדודים העבריים של מלחמת העולם הראשונה).

אחד הפסוקים במילון שימושי זה, האומר דהקא "היהודים הרפורמיים צוחקים מן הרעיון של רפובליקה יהודית, כי מוחותיהם מורעלים מתורת-חיים כרובת" נשמע אשונה מאד, ובמיוחד בתרגומו הערבי (... אקעל' הום מסמום באלפאלטאפא כאדיבא).

"פוסטימה!" בספר מתגלים עוד המון פרטים מעניינים: הכפ"יה המפורסמת נקראת על שם העיירה כופה (ליד בגדאד) בה נט' ותה לראשונה; הסרי אסקידינייה קיבל את שמו מן הלשון התורכית ופירושו צולם ישן (אסקי דוניא); ומי שחוטף חאזוק כדאי לו לזכור שזאת מילה שמקורה עוד בתקופה הטרום-איסלאמית. חאזוק היה המוט המחודר עליו הרכיבו את הגידונים למדת בחצירה-אי ערב.

פרק מעניין במיוחד הם היחסים בין אש-כנויים לספרדים. קודם כל לקחו דוברי ה-אידיש הרבה מלים מלשון הספרדים, לא-דינו. הפיילה, למשל וגם הספונדיה. שלא לדבר על הפוסטימה. ואם כי מילה זאת פירושה בלאדינו מכה, מגיפה, הרי שימושה באידיש יותר ענייני: בחורה בריאת-בשר. לשם הבהרת יחסי אשכנזים-ספרדים ב"יישוב הישן מובאת האימרה השכיחה בשפת לאדינו: ני אזו דולטי, ני טודיסקו בואינו (כשם שאין שום מתוק, כך אין אשכנזי טוב).

לא צריך לדאוג. האשכנזים לא נשארו חייבים. כאשר אשה ספרדיה אמרה פעם ל' אשה אשכנזיה בקבר רחל, בבית-לחם: לכי מכאן, רחל אמנו היא שלנו. ענתה לה האשכנזיה: לא יכול להיות שיעקב אבינו התחתן עם ספרדיה.

מנגנון

גילגולו של מוצג

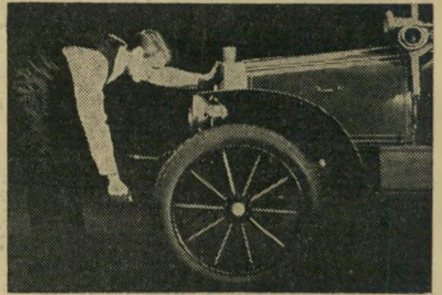
כאשר איש קול-ישראל דן בירון עוד היה עני, והתפרנס מן האקורדיון שלו, היה לו קטנוע ישן ומשומש מאד. אבל נמצא בכל זאת מישהו עוד יותר עני, שחשק בקטנוע המשומש וגנב אותו. בירון לא התרגש, הסתובב בחוצות ירושלים, חיפש את ה-גיבה. הוא היה בטוח שאגנב לא הצליח להגיע רחוק עם הקטנוע המשומש. הגנב באמת לא הגיע רחוק. בוצר שכנה הבחין בירון בצעיר העוסק בפירוק הגלגלים של הקטנוע, צילצל מיד למשרד. זו עצרה את הצעיר, גבתה עדות מדן בירון, והחרימה את הגלגל המפורק כמוצג משפטי.

הקטנוע בלי הגלגל עמד שלושה חודשים, וחיכה למשפט. בירון ביקש להחיש את ה-משפט, אבל גלגלי הצדק טחנו לאט. הקטנוע הצולע המתין תחילה ליד המזכרה, עבר לחצר, והמשיך לחכות.

כעבור שנה קיבל בירון הודעה טלפונית, כי המשטרה מעדיפה לסגור את החיק ללא משפט. אחד הקצינים הסביר לו כי הגנב הצעיר אינו בעל עבר פלילי, וכי הקטנוע שנראה נטושי, היה פירצה שהזמינה את ה-גנב. בירון לא התנגד, ביקש רק שיוחזר לו הגלגל החסר.

עברה עוד שנה. הקטנוע האומלל, שעמד שומם בחצר, פורק שלבים שלבים על-ידי זאטוטי השכונה. מפעם לפעם ניסה בירון לברר מה עלה בגורלו של הגלגל. כשפורק הקטנוע סופית, ורק השלשלת והמנעול נש-

(המשך בעמוד 24)

האם אתה מותח תמיד את שעונך?

השעון בימינו הוא אטרנה-מטיק הנמתח באופן אוטומטי. הוא מצויד ברוטור הפועל לפי שיטת המתיחה העצמית, המודרנית ביותר מבחינה מדעית. אטרנה-מטיק 3000 דטו, השעון האוטומטי השטוח להפליא, עם לוח תאריכים ומחוג שניות, הינו חלום הטכניקה והאלגנטיות, סמל לגבר בעל הטעם הטוב. אכן, זהו השעון של ימינו.

הוחקת שערות לצמיתות

בליטה חלמית
אלל כאבים
באחריות מלאה

מרים הררי
רח' נאוריה 11 תא סל 56772

קניה קוניקה

למד חשמלאות בנין ותעשייה חשמלאות רנב

בקורסי ערב קורסי חצאים: 18 לדצמבר

תעודת הסמכה ממשלתית

טכניכון תל-אביב חיפה

פרטים והרשמה: ז-8 לפוח'צ 4-8 אתה"צ תל-אביב: דרך פתח-חקה 126 (מול הקריה) סל. 254891 תל-אביב: דרך פתח-חקה 44 (מול ביח הדר) סל. 36773 חיפה: רחוב בלפור 5 (מול הטכניון) סל. 69041